

Εμφάνιση Νομίσματος

Summary :

Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν ότι ο βασιλιάς της Λυδίας Κροίσος ήταν ο πρώτος που έκοψε αργυρά και χρυσά νομίσματα. Η παραγωγή χρυσών νομισμάτων αργότερα περιορίστηκε στα νομισματοκοπεία της Περσίας, ενώ οι μικρασιατικές πόλεις προτίμησαν την παραγωγή και διακίνηση αργυρών νομισμάτων τόσο στις τοπικές όσο και στις διεθνείς αγορές.

Date

6ος αι. π.Χ.

Geographical Location

Μικρά Ασία

1. Προέλευση νομίσματος

Οι αρχαίοι Έλληνες θεωρούσαν ότι ο ο [Κροίσος](#), ο βασιλιάς της [Λυδίας](#), ήταν ο πρώτος που έκοψε αργυρά και χρυσά νομίσματα, αν και υπάρχουν ερευνητές που αμφισβητούν την αξιοπιστία αυτής της παράδοσης. Η επικρατέστερη άποψη είναι ότι, αν οι πρώτες αργυρές κοπές προέρχονται από το βασίλειο της Λυδίας, μόνο ένας πολύ μικρός αριθμός μπορεί να τέθηκε σε κυκλοφορία πριν από την κατάληψη της περιοχής από τους Πέρσες, το 547 π.Χ. Και ενώ η παραγωγή [χρυσών νομισμάτων](#) αργότερα περιορίστηκε στα νομισματοκοπεία της Περσίας, οι μικρασιατικές πόλεις προτίμησαν την παραγωγή και διακίνηση [αργυρών νομισμάτων](#) τόσο στις τοπικές όσο και στις διεθνείς αγορές. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένας εξαιρετικά μικρός αριθμός πόντων συνέχισε την παράδοση της κοπής νομισμάτων από [ήλεκτρο](#).¹

2. Κροίσειος στατήρας

Ο χρυσός αυτός [στατήρας](#) έλαβε το όνομα «κροίσειος» κατά την Αρχαιότητα, επειδή, σύμφωνα με την παράδοση, ο βασιλιάς Κροίσος εξέδωσε πρώτος το συγκεκριμένο νόμισμα. Στον [εμπροσθότυπο](#) παρατηρούμε λέοντα σε κατατομή προς τα δεξιά και ταύρο σε κατατομή προς τα αριστερά, ενώ ο [οπισθότυπος](#) φέρει έγκοιλο τετράγωνο. Οι ίδιοι τύποι αποτυπώθηκαν τόσο στα αργυρά νομίσματα όσο και σε ορισμένα σπάνια νομίσματα από ήλεκτρο. Ορισμένοι σύγχρονοι ερευνητές θεωρούν ότι οι πρώτοι κροίσειοι κόπηκαν κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Κροίσου, ενώ άλλοι υποστηρίζουν ότι οι πρώτες κοπές ανήκουν στην Περσική εποχή. Ωστόσο, και στις δύο περιπτώσεις το νομισματοκοπείο που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή τους ήταν κατά πάσα πιθανότητα οι [Σάοδεις](#).²

3. Δαρεικοί στατήρες

Ο όρος «δαρειακός» χρησιμοποιούνταν από τους Έλληνες για να περιγράψει τα χρυσά περσικά νομίσματα και πρώτη φορά τον συναντούμε στον [Ηρόδοτο](#), ο οποίος περιγράφει τη συνάντησή ανάμεσα στο βασιλιά [Ξέρξη](#) και τον πλούσιο Λυδό Πυθία. Ο Πυθίας υποστήριζε ότι έχει στην κατοχή του περίπου τέσσερα εκατομμύρια στατήρες δαρειακούς, ένα ποσό μυθικό για την εποχή εκείνη. Σήμερα οι περισσότεροι ερευνητές αποδέχονται ότι η ονομασία «δαρειακός» έχει τις ρίζες της στο όνομα του [Δαρείου Α΄](#). Οι πρωιμότερες επιγραφικές αναφορές σε τέτοιου είδους νομίσματα χρονολογούνται μετά τα μέσα του 5ου αι. π.Χ. και τα διαφοροποιούν από τους κροίσειους στατήρες. Συγκεκριμένα οι δαρειακοί ήταν χρυσές κοπές που έφεραν αρχικά παράσταση βασιλικού

Εμφάνιση Νομίσματος

τοξότη, η οποία αργότερα αντικαταστάθηκε από παραστάσεις λέοντα και ταύρου. Είναι πιθανό να εξακολουθούσαν να κυκλοφορούν στην αγορά καθ' όλη τη διάρκεια του 5ου αιώνα, αν και η παραγωγή τους ξεκίνησε πολύ νωρίτερα, πιθανόν στα τέλη του 6ου ή στις αρχές του 5ου αιώνα.³

4. Σίγλοι

Η ελληνική λέξη «σίγλος» (ή σίκλος) ταυτίζεται με την εβραϊκή shekel, που χρησιμοποιούνταν ήδη πριν από την εισαγωγή του νομίσματος στις αγορές της Ασίας. Ο όρος σίγλος εμφανίζεται πρώτη φορά σε επιγραφές του τέλους του 5ου αι. π.Χ. και αναφέρεται σε ένα νόμισμα που κυκλοφορούσε ευρέως έως και την εποχή του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Επρόκειτο για αργυρό νόμισμα μικρής υποδιαίρεσης, που έφερε ως παράσταση το βασιλικό τοξότη. Τόσο η τυπολογία τους όσο και οι νομισματικοί **θησαυροί** επιβεβαιώνουν ότι εκδόθηκαν και κυκλοφορούσαν την ίδια εποχή με τους δαρεικούς στατήρες (τέλη του 6ου ή αρχές 5ου αι. π.Χ.) και κατά πάσα πιθανότητα από το ίδιο νομισματοκοπείο, τις Σάρδεις. Ενώ η χρήση τους συνεχιζόταν για αιώνες, η κυκλοφορία τους στο χώρο αποδεικνύεται πολύ περιορισμένη.

Συγκεκριμένα, ο σίγλος εμφανίζεται σε θησαυρούς της δυτικής Μικράς Ασίας· μόνο περιστασιακά χρησιμοποιούνταν στις αγορές της Αιγύπτου και της Συρίας. Αξίζει να αναφέρουμε ότι οι τελευταίες κοπές εμφανίζονται πιο συχνά στην Περσία (Βαβυλώνα) από ό,τι οι πρωιμότερες κοπές, ένα φαινόμενο που μπορεί να μας οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι κάποια από αυτά τα μεταγενέστερα νομίσματα κόπηκαν σε ανατολικά νομισματοκοπεία, αν και η δυτική Μικρά Ασία εξακολουθούσε να παράγει μεγάλες ποσότητες.⁴

5. Μη περσικά νομισματοκοπεία

Επιπλέον ένας σεβαστός αριθμός πόλεων-κρατών στη Μικρά Ασία παρήγε αργυρά νομίσματα κατά το τέλος του 6ου αι. π.Χ. Η **Χίος** ξεκίνησε την έκδοση διδράχμων που έφεραν το σήμα της πόλης, τη σφίγγα. Ένα δεύτερο νησί στα παράλια της δυτικής Μικράς Ασίας, η **Λέσβος**, παρήγε περίπου την ίδια εποχή νοθευμένα αργυρά νομίσματα, παρεκκλίνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο από τον κανόνα που θέλει τις αρχαϊκές πόλεις να εκδίδουν κοπές με μέταλλο υψηλής ποιότητας. Επιπλέον, η πόλη της **Μιλήτου** εκδίδει αργυρά διόβολα (και ίσως στατήρες), τα οποία φέρουν στον εμπροσθότυπο παράσταση λέοντα και στον οπισθότυπο αστρόσχημο άνθος. Άλλα νομισματοκοπεία που προτίμησαν τον άργυρο αντί για το ήλεκτρο ήταν η **Φώκαια**, η **Σάμος**, οι **Εουθραίοι**, οι **Κλαζομεναί** και η **Κνίδος**. Οι διαφοροποιήσεις σε ποιότητα μετάλλου, σε τεχνική ικανότητα και στους κανόνες στάθμισης που χαρακτηρίζουν τις παραπάνω κοπές υποδηλώνουν την ανεξάρτητη εξέλιξη της νομισματοκοπείας σε διαφορετικές περιοχές κατά τα τέλη του 6ου αι. π.Χ. Η περσική επέλαση στη δυτική Μικρά Ασία που πραγματοποιήθηκε την ίδια περίοδο δε φαίνεται να επηρέασε αποφασιστικά την παραγωγή νομίσματος, με εξαίρεση τις νομισματικές εκδόσεις των **Ιωνικών** πόλεων που συμμετείχαν στην εξέγερση του 499 π.Χ., οπότε οι στατήρες που κόβονταν σε ορισμένα νομισματοκοπεία παρουσιάζουν ομοιότητες όσον αφορά το υλικό και το στίλ. Τελικά η παραγωγή διακόπηκε αμέσως μετά την καταστολή της εξέγερσης και δε συνεχίστηκε έως και το τέλος των Περσικών πολέμων.⁵

1. Σύμφωνα με μια διαδεδομένη άποψη, οι πρώτες αργυρές κοπές ανήκουν στην Περσική περίοδο του νομισματοκοπείου των Σάρδεων και κατά συνέπεια η αρχή της παραγωγής τόσο των αργυρών όσο και των χρυσών νομισμάτων πρέπει να μεταταθεί στην ίδια περίοδο. Price, M., "Croesus or pseudo-Croesus? Hoard or hoax? Problems concerning the sigloi and double sigloi of the Croesid type", στο Houghton, A. et al. (επιμ.), *Festschrift für Leo Mildenberg* (Wetteren 1984), σελ. 211-221.

Εμφάνιση Νομίσματος

2. Βλέπε σημ. 1. Επίσης Vickers, M., "Early Greek Coinage: A reassessment", *Numismatic Chronicle* 145 (1985), σελ. 1 κ.ε., κυρίως σελ. 4-9. Υπάρχει η άποψη, η οποία είναι ίσως περισσότερο πιθανή, ότι κάποια από τα νομίσματα ανήκουν σε προγενέστερη περίοδο. Βλ. Carradice, I., "The 'Regal' Coinage of the Persian Empire", στο Carradice, I. (επιμ.), *Coinage and Administration in the Athenian and Persian Empires, The Ninth Symposium on Coinage and Monetary History* (BAR International Series 343, Oxford 1987), σελ. 73-95, κυρίως σελ. 74· Root, M.C., "Evidence from Persepolis for the dating of Persian and Archaic Greek Coinage", *Numismatic Chronicle* 148 (1988), σελ. 1-12.
3. Βλέπε σημ. 2. Carradice, I., "The 'Regal' Coinage of the Persian Empire", στο Carradice, I. (επιμ.), *Coinage and Administration in the Athenian and Persian Empires, The Ninth Symposium on Coinage and Monetary History* (BAR International Series 343, Oxford 1987), σελ. 75-76· Descat, R., "Darius Ier et la monnaie", *Annali: Istituto Italiano di Numismatica* 42 (1995), σελ. 9-20.
4. Carradice, I., "The 'Regal' Coinage of the Persian Empire", στο Carradice, I. (επιμ.), *Coinage and Administration in the Athenian and Persian Empires, The Ninth Symposium on Coinage and Monetary History* (BAR International Series 343, Oxford 1987), σελ. 76-90· Kraay, C.M., *Archaic and Classical Greek Coins* (London 1976), σελ. 32-34.
5. Carradice, I., Price, M., *Coinage in the Greek World* (London 1988), σελ. 32-33· Jenkins, G.K., *Ancient Greek Coins*² (London 1990), σελ. 18-19.

Bibliography :

	Kraay C.M. , <i>Archaic and Classical Greek Coins</i> , New York 1976
	Price M.J. , Carradice I. , <i>Coinage in the Greek World</i> , London 1988
	Jenkins G.K. , <i>Ancient Greek Coins</i> , 2, London 1990
	Vickers M. , "Early Greek coinage: A reassessment", <i>NC</i> , 145, 1985, 1-44
	Hirmer M. , Kraay C.H. , <i>Greek Coins</i> , London 1966
	Carradice I. , "The 'Regal' Coinage of the Persian Empire", Carradice, I. (ed.), <i>Coinage and Administration in the Athenian and Persian Empires, The Ninth Symposium on Coinage and Monetary History</i> , Oxford 1987, BAR International Series 343, 73-95
	Descat R. , "Darius Ier et la monnaie", <i>Annali: Istituto Italiano di Numismatica</i> , 42, 1995, 9-20
	Price M.J. , "Croesus or pseudo-Croesus? Hoard or hoax? Problems concerning the sigloi and double sigloi of the Croeseid type", Houghton A. et al. (ed.), <i>Festschrift für Leo Mildenberg</i> , Wetteren 1984, 211-221
	Root M.C. , "Evidence from Persepolis for the dating of Persian and Archaic Greek Coinage", <i>Numismatic Chronicle</i> , 148, 1988, 1-12

Glossary :

	εμπροσθότυπος, ο Η όψη του νομίσματος που φέρει την πιο σημαντική απεικόνιση. Λόγω αμφιβολιών, πολλοί νομισματολόγοι προτιμούν να χρησιμοποιούν τον όρο για την όψη που τυπώθηκε από την κάτω μήτρα.
	θησαυρός, ο (1. αρχιτεκτονική, 2. νομισματική) 1. Ναόσχημο οικοδόμημα αναθηματικού χαρακτήρα, που το ανήγειραν οι διάφορες πόλεις σε μεγάλα ιερά (Δελφοί, Ολυμπία, Δήλος), το οποίο προοριζόταν για τη φύλαξη των πολύτιμων αφιερωμάτων των πόλεων και των μικρών αναθημάτων των πολιτών τους. 2. Κλειστό σύνολο ευρημάτων, συνήθως νομισμάτων ή μεταλλικών αντικειμένων.

Εμφάνιση Νομίσματος

	οπισθότυπος, ο
Η οπίσθια όψη ενός νομίσματος, στην οποία συνήθως χαράσσεται και το όνομα της εκδότριας αρχής.	
	στατήρας, ο
Ο όρος στατήρας χρησιμοποιήθηκε σε αρκετά μέρη του αρχαίου ελληνικού κόσμου για να δηλώσει είτε μια σταθερή μονάδα βάρους είτε το σημαντικότερο νόμισμα σε πολύτιμο μέταλλο (χρυσός, άργυρος, ήλεκτρο) ενός συστήματος. Το ακριβές βάρος και συνακόλουθα η τιμή του στατήρα διέφεραν σημαντικά από περιοχή σε περιοχή, ανάλογα με το σταθμητικό κανόνα που ίσχυε. Για το λόγο αυτό ήταν απαραίτητο κάθε στατήρας να προσδιορίζεται με το όνομα της αρχής που τον εξέδωσε (π.χ. αιγινητικός, αττικός, βοιωτικός, κορινθιακός).	